

SVAR TIL HENRIK THAM

Takk for dine kommentarer.* De gir meg også en anledning til å gå enda litt videre i diskusjonen, prøve å avklare enda et par ting. Kanskje vi ikke er så uenige når det kommer til stykket?

Jeg mener ikke at det er tvilsomt å ta opp utlendingers kriminalitet, slik du sier i det første punktet i innledningen. Det finns gode grunner for å gjøre det. En av dem kan være at folk er opptatt av spørsmålet og har bestemte oppfatninger om det, slik du viser i innledningskapitlet i boka og i ditt svar. Så kan man prøve å finne ut om antakelsen er riktig. (Selvom det ikke er en helt enkel sak. Se nedenfor.)

Men – hvis man nå velger å ta opp en slik »common-sense« – oppfatning, stilles det visse krav til *hvordan* dette gjøres. Antakelsen, i dette tilfellet at innvandrere begår mer lovbrudd enn andre, kan ikke tas for gitt, selvfølgelig. Den må undersøkes, slik det også blir gjort i boka. Men det gjelder ikke bare antakelsen. Heller ikke selve problemstillingen kan tas for gitt. Den må også gjøres til gjenstand for spørsmål og drøftninger. Hvorfor er vi så opptatt av om det er en sammenheng mellom innvandrere og lovbrudd? Hva slags typer stereotypier og generaliseringer ligger bak? Og hva er det vi forskere gjør når vi setter tennene i ett eller annet tema – hvilke perspektiver og verdier er det vi direkte eller indirekte formidler og forsterker? Det var noen tanker om slike ting jeg savnet i antologien.

Det at en gruppe på en eller annen måte beregnes å være overrepresentert blant registrerte lovovertredere er viktig å få fram. Det er viktig i seg selv. Og fordi det gir oss et utgangspunkt for å tenke på hvorfor de er så ofte registrert: Kanskje det er fordi de begår mer lovbrudd? Det ser ut til at HT velger denne forklaringen og han sier at en slik overrepresentasjon kanskje først og fremst er interessant som indikator på levevilkår i denne gruppen. Jo, jeg er enig i at man kan gå bakenfor og lete i de sosiologiske egenskapene. Men for å unngå å havne i en deterministisk årsaksmodell kan man jo også se lovbrudd som uttrykk for konflikter på ulike områder og nivåer. Leif Lenkes og Julio Ferrers artikler gir eksempler på det.

Eller man kan lete etter årsaker også i kontrollapparatet. Da jeg tok dette opp i artikkelen var det fordi jeg mente at utenlandske undersøkelser viser berettigelsen av å reise spørsmålet om politiets og rettsvesenets atferd har betydning for det bildet av lovovertredere som presenteres gjennom den registrerte kriminaliteten og spesielt om det har betydning for det bildet som presenteres av innvandrere som lovovertredere. Men dette varierer sikkert, slik at det må drøftes i forhold til ulike typer lovbrudd, og kanskje spesielt i forhold til om det er lovbrudd som anmeldes eller slike som politiet selv oppdager og registrerer. Rettsvesenets og politiets atferd kan neppe forklare all overrepresentasjon. Det tror ikke jeg heller. Men kanskje det kan forklare noe? Og selvom det skulle være en liten del, så er det vel viktig likevel? Og da blir oppgaven å finne ut på hvilke områder dette slår ut – og hvor stor betydning det har.

*NTK 1984 s. 369 ff.

Reaksjonsapparatet plukker kanskje ut noen grupper? I allefall gjør vi det når vi som forskere undersøker registrerte lovbrudd blant ulike grupper, delt inn etter alder og kjønn for eksempel, fordi de har sosial gyldighet. Det er hensiktsmessige kategorier, jeg er enig i det. Men det stopper ikke her. Det er videre et spørsmål om hva vi gjør med de kategoriene vi trekker ut – hvilke sammenhenger vi setter dem inn i igjen. Som nevnt er Leif Lenkes artikkel et godt eksempel på hvordan man kan plassere en gruppe inn i en strukturell, politisk sammenheng slik at forklaringene ender her – og ikke i f.eks. individuelle egenskaper. Dette var en kommentar til ditt siste punkt i innledningen, som handler om berettigelsen av å trekke ut bestemte grupper. Det er en form for politisk handling – derfor er det viktig å tenke gjennom hvilke politiske rammer vi velger å plassere dem inn i igjen.

Og så til spørsmålet om hvordan vi kan beskrive en gruppes lovbrudd. Det kan gjøres ved hjelp av kvantitative eller kvalitative beskrivelser. Statistiske beskrivelser trengs fordi de gir en skissemessig oversikt over situasjonen. De kvalitative trengs for å gjøre oss bedre istand til å se hva som ligger bak statistikkens kategorier og tall. Så det er riktig som du sier, jeg bruker statistikk og ikke bare i polemisk hensikt. Men hva hender hvis det blir en slags for mye av enten kvalitative eller kvantitative undersøkelser innenfor et felt? Jeg tror det er en viktig ting du er inne på når du sier:

»Antologins sammansättning kan också ses som en korrekt spegling av den svenska forskningen om brott och avvikelse bland utländska medborgare, och det kan i så fall beklagas att den forskningen inte är roligare.«

Det at denne forskningen ikke er »roligare« er vel ikke det jeg ville beklage mest.

Du sier til slutt at du gjerne hadde sett hoveddelen av min recension som et bidrag til antologien. Men jeg hadde aldri kunne lage den om ikke Ulla-Britt Eriksson og du hadde laget boka først. Det er lett å kritisere! Det viser at denne boka er viktig, som en samling og oversikt over svensk kriminologisk forskning om innvandrere – og som et utgangspunkt for å diskutere hvordan vi mener at denne forskningen bør være og dermed også for å velge hvilke veier vi vil gå videre.

Hedda Giertsen